

Наукові перспективи
Видавнича група

ISSN (print) 2708-7530
DOI: 10.52058/2708-7530-2024-2(44)

НАУКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ

СЕРІЯ: "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ", СЕРІЯ: "ПРАВО",
СЕРІЯ: "ЕКОНОМІКА", СЕРІЯ: "ПЕДАГОГІКА",
СЕРІЯ: "ПСИХОЛОГІЯ", СЕРІЯ: "МЕДИЦИНА"

Миру нашої *Україні*

Випуск 2(44)

2024

Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління

Асоціація науковців України

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

Наукові перспективи

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*

Випуск № 2(44) 2024

Київ – 2024

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

Association of Scientists of Ukraine

within the work of the Publishing Group "Scientific Perspectives"

Scientific Perspectives

*(Series "Public Administration", Series "Law", Series "Economics",
Series "Medicine", Series "Pedagogy", Series "Psychology")*

Issue № 2(44) 2024

Kiev – 2024

ISSN (print) 2708-7530

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2\(44\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2(44))

Наукові перспективи: журнал. 2024. № 2(44) 2024. С.1398

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 24.09.2020 р.
№ 1188 журналу присвоєно категорію "Б" із галузей науки:
державне управління, право та економіка*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021
№ 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології*

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 26.02.2024, № 8/2-24)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 24436-14376Р від 09.06.2020 р.

Журнал видається за підтримки Міжнародного економічного інституту (Есеніце, Чехія) та КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва"

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні та за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та медицини. Видання розраховано на дослідників, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, магістрів, фахівців-практиків.

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор:

Жукова Ірина Віталіївна

кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, Лауреат премії імені Івана Франка у галузі інформаційної діяльності, Лауреат Всеукраїнської премії «Інновація в освіті — 2018», м. Київ, Україна

Заступники Головного редактора:

Янчук Артем Олександрович — доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, Заступник керівника Апарата Верховної Ради України (Київ, Україна);

Непомнящий Олександр Михайлович — доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор, Дійсний член Академії будівництва України, професор кафедри архітектури і просторового планування Національного авіаційного університету (Київ, Україна). Заслужений будівельник України, Почесний працівник будівництва та архітектури, державний службовець 3 рангу (Київ, Україна);

Дачій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (Київ, Україна);

Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна).

Редакційна колегія:

Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Генерального штабу Збройних сил України, президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна);

Арошидзе Паата — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Державного університету імені Шота Руставелі (Грузія);

Ахметова Лайла Сейсембековна — доктор історичних наук, професор політології, професор кафедри ЮНЕСКО, міжнародної журналістики і медіа в суспільстві факультету журналістики Казахського Національного університету (КазНУ) ім. аль-Фарабі (Казахстан);

Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Балахтар Катерина Сергіївна — здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна);

Бурик Зорiana Михайлівна — доктор наук з державного управління, старший викладач кафедри регіонального управління та місцевого самоврядування Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна);

Вашека Тетяна Володимирівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща);

Вдовіна Олена Олександрівна — кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна);

Гбур Зоряна Володимирівна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна);

Долгова Олена Миколаївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Гвожджевiч Сильвія — кандидат наук, кафедра адміністрації та національної безпеки Державної професійної вищої школи ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща);

Головач Наталія Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Гудзенко Ганна Володимирівна — кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна);

Гуменникова Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придунайської філії Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Гечбаія Бадрі Нодаровiч — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Батумського державного університету ім. Шота Руставелі (Грузія);

Дегтяр Андрій Олегович — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та підприємництва Національного аерокосмічного університету імені М.С. Жуковського, Заслужений діяч науки і техніки України (Харків, Україна);

Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна);

Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна);

Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Кобець Дмитро Леонтійович - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна);

Коляденко Ніна Володимирівна — доктор медичних наук, доцент, завідувач кафедри медичної психології Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна);

Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна);

Лич (Назарук) Оксана Миколаївна — доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Мальцев Дмитро Валерійович — кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна);

Мельник Володимир Степанович — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна);

Мідельський Сергій Людвигович — професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан);

Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща);
Мовмига Наталія Євгенівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки праці та навколишнього середовища Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна);

Мотренко Тимофій Валентинович — доктор філософських наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, Академік Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна) ;

Нікульчев Микола Олександрович — доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри історії та права ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (Покровськ, Донецька область, Україна);

Недбалек Карел — доктор філософії (PhD) в галузі права, доцент, професор Європейського професійного докторату, MBA, адвокат (Чехія) ;

Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна) ;

Носирев Олександр Олександрович — кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Харків, Україна) ;

Орел Марія Григорівна — доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна) ;

Пархоменко-Кучевіч Оксана Ігорівна — доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Перестюк Інга Миколаївна — кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України (Київ, Україна);

П'янківська Людмила Володимирівна – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення, Державний науково-дослідний інститут МВС України (Київ, Україна);

Радзіховська Наталія Станіславівна — кандидат медичних наук, лікар вищої категорії, завідувач відділенням неврології КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва", асистент кафедри неврології НМУ імені О.О. Богомольця (Київ, Україна) ;

Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна) ;

Ситник Григорій Петрович — доктор наук з державного управління, кандидат технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри державного управління Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна) ;

Стовба Тетяна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та морського права Херсонської державної морської академії (Херсон, Україна);

Тимошенко Наталія Юрївна — кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна);

Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна) ;

Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна) ;

Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна) ;

Цимбалюк Руслан Степанович — кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної хірургії № 1 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №2 (Київ, Україна) ;

Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна) ;

Шапавалова Алла Миколаївна - кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та історії Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (Київ, Україна) ;

Якимчук Аліна Юрївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна) ;

Яковицька Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна).

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2024

© Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління, 2024

© Асоціація науковців України, 2024

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Державне управління»

Нонукова Л.В. <i>PREVENTION OF DOMESTIC VIOLENCE IN THE CONTEXT OF GENDER GOVERNANCE</i>	18
Karpenko L.M., Izha M.M., Korchovi D.V., Korchova T.P. <i>MEDICAL INSURANCE IN THE FINANCIAL SECURITY OF SOCIAL GUARANTEES FOR THE POPULATION OF UKRAINE</i>	28
Karpenko L.M., Izha M.M., Korchovi S.V., Gorokhovskiy M.V. <i>CONCEPTUAL PRINCIPLES OF STATE REGULATION OF THE COUNTRY'S INVESTMENT SECURITY</i>	43
Palamarchuk T.P. <i>URBANIZATION 2.0: THE FUTURE OF PUBLIC ADMINISTRATION IN UKRAINE'S EVOLVING CITIES</i>	58
Sytnyk H.P. <i>GLOBAL AND NATIONAL DIMENSION OF DOMESTIC VIOLENCE IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND INTERNATIONAL SECURITY</i>	67
Андрєєв В.М. <i>ВПЛИВ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНО-СЛУЖБОВИХ ВІДНОСИН В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ</i>	76
Бататін О.Ю. <i>ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ПРОЕКТАХ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ</i>	87
Бєлай С.В., Головня А.Ф., Гуртовий Д.Є. <i>МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СИНХРОНІЗАЦІЇ ВПЛИВУ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТІВ НА ПІДГОТОВКУ ВІЙСЬКОВОГО ПЕРСОНАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ</i>	100
Бєльська Т.В., Радіонов В.С. <i>ЕВОЛЮЦІЯ РОЗУМІННЯ ПРОБЛЕМИ ОБМЕЖЕНОСТІ РЕСУРСІВ В ФІЛОСОФСЬКО-ЕКОНОМІЧНОМУ КОНТЕКСТІ</i>	115

Бельська Т.В., Цуркан Р.А. <i>ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ</i>	126
Бобось О.Л. <i>ІНТЕРАКТИВНІСТЬ ТА ЗАЛУЧЕННЯ СПОЖИВАЧІВ У ПРОЦЕС ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАХИСТОМ ЇХ ПРАВ В УКРАЇНІ</i>	137
Богуцький С.В. <i>РОЛЬ ПРОЕКТНОГО ПІДХОДУ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ</i>	146
Вербицька Г.Л., Бабій В.В. <i>ВПЛИВ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ІННОВАЦІЙНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ</i>	158
Власенко С.І. <i>ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ: ВІД ПЕРЕДВИБОРНИХ ПРОГРАМ ДО ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ</i>	172
Воронкова А.А., Мединська Т.І., Вареник О.М. <i>РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ ПІД ЧАС ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН І ВОЄННОГО СТАНУ</i>	192
Галенда Р.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ І ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ</i>	205
Гібкін К.Р. <i>ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ</i>	216
Гринчук Н.М. <i>НОВІ ПІДХОДИ І ТЕХНОЛОГІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ У КОНТЕКСТІ УРБАНІЗАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ</i>	224
Даниленко Л.І., Марутян Р.Р. <i>РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЛІТИЧНІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ КРАЇН ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ ТА УКРАЇНИ</i>	235
Дяченко В.С., Дяченко Н.П. <i>ПУБЛІЧНИЙ DIGITAL-МАРКЕТИНГ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ</i>	245

Заворітня Г.П., Го Іміль <i>ФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОСВІТИ УКРАЇНИ: УПРАВЛІНСЬКІ ТРАДИЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ</i>	255
Запорожець Т.В. <i>ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ РІШЕНЬ ДАНІЙ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ «СМАРТ-МІСТО»</i>	265
Клименко Н.Г. <i>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ АЗАРТНИХ ІГОР І ЛОТЕРЕЙ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ</i>	275
Космірак А.В. <i>АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЕГУЛЯЦІЇ БІЗНЕСУ ЯК НАПРЯМКУ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ</i>	287
Кравчук О.Ю. <i>КАДРОВІ ЗМІНИ В ПОЛІТИЧНОМУ ЛІДЕРСТВІ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ</i>	299
Крейденко В.В. <i>РОЛЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ У ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСАХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	308
Кривошеїн В.В., Дзєга В.Д., Нинюк І.І. <i>ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ НА ДЕМОКРАТИЧНУ ВІДПОВІДАЛЬ- НІСТЬ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ</i>	318
Лаврентій Д.С. <i>ГЕНЕЗИС ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я</i>	331
Лапичак Н.І. <i>ЯКІСТЬ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ: ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ</i>	345
Легкий С.В. <i>ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА ЯК ОСНОВА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СМАРТ-МІСТА</i>	353
Лєсняк В.Ю. <i>НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПІВПРАЦІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В СУЧАСНІЙ ПОЛЬЩІ</i>	363

- Лопаткіна О.О.** 375
РОЛЬ ДЕРЖАВИ В СПРИЯННІ РОЗВИТКУ ПРИВАТНОГО МЕДИЧНОГО СЕКТОРУ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД
- Лосєва Ю.Г.** 389
НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ
- Миронович Г.А.** 397
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ
- Панова Т.В.** 404
МЕХАНІЗМИ ТА ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ
- Пархоменко-Куцевіл О.І.** 416
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ АЗАРТНИХ ІГОР ТА ЛОТЕРЕЙ: СВІТОВИЙ ДОСВІД
- Пархуць І.Д.** 427
СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
- Сенишин Н.В.** 436
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ
- Сичова В.В., Гонюкова Л.В.** 449
ЄВРОПЕЙСЬКА ХАРТІЯ РІВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ У ЖИТТІ МІСЦЕВИХ ГРОМАД ЯК ІНСТРУМЕНТ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ
- Споришев К.О.** 466
ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ
- Статівка Н.В., Бублій М.П.** 476
МОЖЛИВОСТІ ТА БАР'ЄРИ ВИКОРИСТАННЯ КРАУДСОРСИНГУ У ПУБЛІЧНІЙ ВЛАДІ

- Стрельченко О.Г.** 488
МУНІЦИПАЛЬНА ТРАНСФОРМАЦІЯ У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ ЦИФРОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ «СМАРТ-МІСТО» У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД
- Студенецька А.О.** 500
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ В УМОВАХ ДІЇ В УКРАЇНІ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ
- Тихончук Л.Х., Іващук О.М., Антонова С.Є.** 522
УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Тихончук Л.Х., Мартинюк Г.Ф., Рижа А.І.** 536
РОЛЬ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У ПОВОЄННИЙ ВІДБУДОВІ
- Тихончук Л.Х., Токарець Н.С., Левицька С.О.** 550
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ
- Федоришина К.О.** 561
ПРОБЛЕМА БРЕНДИНГУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ: КОМУНІКАЦІЯ РЕФОРМИ
- Філіппова В.Д., Несененко П.П.** 573
ПІДГОТОВКА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ДО РОБОТИ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ
- Хом'як І.В.** 586
ЕФЕКТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ: ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ
- Хорішко Л.С.** 599
ПОЛІТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ РЕСУРС ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА Й ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ДЕРЖАВИ
- Юристовська Н.Я., Кризина Н.П., Суханова Я.А.** 608
ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
- Юськов Д.С.** 618
ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Яілмаз Алтіндаг 630
*ІННОВАЦІЙНЕ ЛІДЕРСТВО В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ
МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІННЯ*

СЕРІЯ «Економіка»

Kubai O.H., Kubai K.R., Mahankov I.I. 644
*FORMATION OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT STRATEGY OF
AGRICULTURAL ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS*

Гнатуш П.І., Русин-Гриник Р.Р. 657
*ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ
ЕЛЕКТРОМЕРЕЖ*

Гнатюк А.А., Макух Т.О. 671
*ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ТА КРЕДИТОРСЬКОЮ
ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ*

Гринь Д.В., Олійник Д.В., Горстка О.В. 680
*ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ВІДДАЛЕНИХ
РОБОЧИХ МІСЦЬ*

Івахів А.Б. 692
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ

Коваленко Н.О. 701
*НАПРЯМКИ ПІСЛЯВОЄННОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ
ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В
УКРАЇНІ*

Комліченко О.О., Чебукін Ю.В., Яковенко Є.О. 715
*СТАЛІЙ РОЗВИТОК РЕГІОНА: СКЛАДОВІ, ТИПИ ТА МОДЕЛЬ ОЦІНКИ
ЙОГО РІВНЯ*

Кондрацька Л.П. 728
*НАПРЯМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В
УКРАЇНІ В ПЕРІОД ВІЙНИ ТА УМОВИ ПІСЛЯВОЄННОГО ЙОГО
ВІДНОВЛЕННЯ*

Кулаковська Т.А., Полуліх В.М. 742
*ІНВЕСТУВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРУ В
УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ*

- Лебедєва В.В., Шепелева О.В., Саленко Л.Р.** 758
*МЕНЕДЖМЕНТ, ІНВЕСТУВАННЯ ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В
ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ В УМОВАХ ВІЙНИ*
- Лизогуб А.О.** 772
*СИНЕРГЕТИЧНА МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО
МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ*
- Маляр М.М., Доровці А.Ф., Половко І.І.** 784
*АНАЛІЗ ІНДИКАТОРІВ ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ
УКРАЇНИ*
- Осадчук Н.В.** 797
*ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ*
- Параниця Н.В., Параниця С.П., Кравчук А.О.** 811
СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОЇ ЗВІТНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
- Пилипенко І.М., Князь С.В., Русин-Гриник Р.Р.** 822
*ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФОРМУВАННЯ
ТА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ У Е-БІЗНЕСІ*
- Піскун А.В.** 835
*ДІАГНОСТИКА ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ЗА ДОПОМОГОЮ
PEST-АНАЛІЗУ*
- Плецан Х.В., Дашивець І.О.** 845
*КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ В
УКРАЇНІ: АДАПТАЦІЯ КРАЩИХ СВІТОВИХ КЕЙСІВ*
- Попова Г.Ю., Положенцева К.Л., Акопов С.Е.** 862
*УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ ТА ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА В УМОВАХ
ВІЙНИ*
- Правдюк М.В., Головченко Я.О.** 878
*ВПЛИВ КРИПТОВАЛЮТ ТА БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ НА ОБЛІКОВУ
СИСТЕМУ*
- Савко О.Я., Жибак І.П.** 894
*ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ
АНАЛІЗУ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ*

Семененко Ю.С. <i>МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ</i>	904
Сігаєва Т.С., Петровська С.І., Іванишин С.І. <i>ВЕНЧУРНИЙ КАПІТАЛ ТА ЙОГО РОЛЬ У РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ</i>	917
Станіславик О.В., Коваленко О.М. <i>ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ</i>	927
Токар К.С. <i>ІННОВАЦІЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЦЬКОГО РЕГІОНУ</i>	941
Федоришина І.Л. <i>ІСКАЛЮВАННЯ ЯК МЕТОД ВИМІРЮВАННЯ БРЕНДУ</i>	955
Фісуненко П.А., Касімов О.Р. <i>ІНСТРУМЕНТИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: НОВАТИКА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	973
Ярмус С.С. <i>СТРУКТУРА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ</i>	982
СЕРІЯ «Право»	
Kuzmenko O.V., Chorna V.H., Zima V.M. <i>RECONCILIATION OF PARTIES IN ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND PRACTICE OF APPLICATION</i>	996
Onishchenko N.M., Suniehin S.O., Kleshchenko N.O. <i>HUMAN RIGHT TO PEACE: CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF LEGAL SECURITY</i>	1007
Антонюк У.В., Антонюк Л.В. <i>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФЕКЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ: МЕДИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ</i>	1028
Антонюк П.Є., Сорока І.В., Чуприна О.В. <i>ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ЯК ЗАСІБ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ДЕРЖАВНИМ ФІНАНСУВАННЯМ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я</i>	1042

- Баїк О.І.** 1054
СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ
- Білянська Н.В., Пилипенко С.А.** 1066
ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ У СПОРАХ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ
- Бойко О.І., Шульга Т.М.** 1075
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ
- Гарашук Д.П.** 1085
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННОГО ЗАЙНЯТТЯ РИБНИМ ДОБУВНИМ ПРОМИСЛОМ
- Жученко О.Д.** 1097
ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ДЕЯКИХ КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
- Зайкіна Г.М.** 1113
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАПОБІЖНИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ
- Кирдан Б.В., Чурпіта Г.В., Петровський А.В.** 1123
ЗАХИСТ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ ПРОФСПІЛКАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Красицька Л.В.** 1134
УЧАСТЬ ОРГАНУ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ ПРИ РОЗГЛЯДІ СУДОМ СПОРІВ, ЩО ВИНИКАЮТЬ З СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН
- Кучер В.О.** 1147
ЗАХИСТ ПРАВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ
- Левчук К.І.** 1158
ТРУДОВІ ПРАВА РОБІТНИКІВ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ

- Лемик Р.Я.** 1166
ПРАВО ТРЕТІХ ОСІБ, ЯКІ ЗАЯВЛЯЮТЬ САМОСТІЙНІ ВИМОГИ ЩОДО ПРЕДМЕТА СПОРУ НА ВІДМОВУ ВІД ПОЗОВУ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ
- Мозоль Н.І.** 1177
ВЛАДА ТА ЇЇ ЛЕГІТИМІЗАЦІЯ НАРОДОМ
- Налуцишин В.В., Вовк В.М.** 1186
ПРАВОВИЙ ПОРЯДОК ЯК РЕЗУЛЬТАТ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА САМООРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА
- Перепелиця С.І.** 1195
МІСЦЕ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ СПЕЦІАЛІСТА У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КОЛАБОРАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
- Петровський А.В.** 1206
ДО ПИТАННЯ УЧАСТІ ТРЕТІХ ОСІБ У СПРОЩЕНОМУ ПОЗОВНОМУ ПРОВАДЖЕННІ
- Петков С.В., Губарєв С.В.** 1215
КРИМІНАЛЬНІ ПОРУШЕННЯ ПОСАДОВИМИ ОСОБАМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, УПОВНОВАЖЕНИМИ НА ВЧИНЕННЯ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ
- Резворович К.Р., Шепеленко Д.К.** 1228
ЗАХИСТ ПРАВ, ПОРУШЕНИХ ВНАСЛІДОК ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ
- Столбовий В.М., Грудовенко О.С.** 1239
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА РОЗПИВАННЯ АЛКОГОЛЬНИХ, СЛАБОАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ АБО ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ЧИ ЇХ АНАЛОГІВ ПІД ЧАС ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ
- Ястремська Н.М.** 1252
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА ВОЄННИЙ СТАН: ОБМЕЖЕННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ ДЕРЖАВ
- СЕРІЯ «Психологія»**
- Sannikov O.I., Kulakova A.S.** 1263
TOLERANCE AS A FACTOR OF A PROFESSIONAL'S SELF-REALIZATION

- Вовченко О.А.** 1283
ДО ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
- Дробот О.В.** 1297
НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ
- Засєкіна Л.В., Федотова Т.В.** 1307
СОЦІАЛЬНА ЗРІЛІСТЬ ЯК РЕСУРСНИЙ ФАКТОР ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ МОРАЛЬНОГО ТРАВМИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ТРИВАЛОГО ТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСУ
- Кіресєва З.О., Турлаков І.Д.** 1321
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ТА КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ ОСІБ ПІД ЧАС ВІЙНИ
- Кузнецов О.І., Лифар Н.Л.** 1333
ПСИХОЛОГІЧНІ КОРЕЛЯТИ ПЕРЕЖИВАННЯ ЗАЗДРОСТІ ОСОБИСТОСТІ
- Сахарова К.О.** 1347
ПСИХОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ В УЧНІВСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ
- Соколов Д.О.** 1359
ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ПРОТИДІЇ МАНІПУЛЯТИВНОМУ ВПЛИВУ У СПІЛКУВАННІ
- Фокін А.С.** 1370
ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ РЕСУРСІВ ОСОБИСТОСТІ НА ВІДЧУТТЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
- Шель Н.В.** 1384
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

УДК 339.97:332

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2\(44\)-941-955](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2(44)-941-955)

Токар Катерина Сергіївна аспірантка 3 року навчання, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, 21002, тел.: (068) 080-31-40, <https://orcid.org/0000-0002-1062-957X>

ІННОВАЦІЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЦЬКОГО РЕГІОНУ

Анотація. У статті проведено дослідження особливостей інноваційного розвитку аграрних підприємств Вінницького регіону та можливостей їх розвитку на засадах маркетингу. Визначено, що ефективна маркетингова діяльність аграрних підприємств та їх позитивний вплив на інноваційний розвиток базуються на взаємодії між маркетинговими відділами та іншими підрозділами, які залучені до впровадження діючої маркетингової концепції. Успішне досягнення цілей інноваційного розвитку аграрних підприємств визначається, в першу чергу, ефективністю впровадження загальної маркетингової стратегії та діючої організаційної структури.

На основі проведеного дослідження маркетингової інноваційної діяльності аграрних підприємств Вінницького регіону, встановлено, що ТОВ «Органік-Д» та ТОВ «Тріада-МК» виявляє найвищий рівень інноваційної діяльності, що пояснюється значною часткою фінансування, відведеною на маркетингові дослідження та інші інноваційні проекти в загальній структурі інвестицій. Інтегральний показник інноваційного розвитку виявляється мінімальним у підприємств, які спеціалізуються на вирощуванні традиційних сільськогосподарських продуктів без їх подальшої переробки. Проте, цей показник зростає на підприємствах, які додають велику вартість своїм продуктам, здійснюють певний рівень переробки сільськогосподарських сировинних матеріалів і використовують маркетингові інновації.

Проведений SWOT-аналіз дозволив визначити поточний стан та можливості розвитку інноваційної маркетингової діяльності агрохолдингу «Кернел Трейд» та особливості впровадження інновацій в діяльності ТОВ «Органік-Д». Для виявлення особливостей маркетингових інновацій у діяльності досліджуваних аграрних підприємств Вінницького регіону, проведено дослідження ефективності використання інструментів комплексу маркетингу у цих підприємствах.

На основі вивчення наукових підходів і власних досліджень щодо оцінки інновацій маркетингу та напрямів підвищення конкурентоспроможності

аграрних підприємств, представлені заходи маркетингового управління інноваціями для підвищення конкурентоспроможності таких підприємств.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, *маркетингові інструменти*, конкурентоспроможність, комплекс маркетингу.

Tokar Kateryna Serhiivna PhD student, 3rd year of study, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, 21002, tel.: (068) 080-31-40, <https://orcid.org/0000-0002-1062-957X>

INNOVATIONS IN THE MARKETING ACTIVITIES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF THE VINNYTSIA REGION

Abstract. The article examines the peculiarities of the innovative development of agricultural enterprises of the Vinnitsa region and the possibilities of their development on the basis of marketing. It was determined that effective marketing activities of agricultural enterprises and their positive impact on innovative development are based on interaction between marketing departments and other units involved in the implementation of the current marketing concept. The successful achievement of the goals of the innovative development of agricultural enterprises is determined, first of all, by the effectiveness of the implementation of the general marketing strategy and the current organizational structure.

Based on the research of marketing innovation activities of agricultural enterprises of the Vinnitsa region, it was established that LLC «Organik-D» and LLC «Triada-MK» show the highest level of innovative activity, which is explained by a significant share of funding allocated to marketing research and other innovative projects in the general structure of investments. The integral indicator of innovative development is minimal in enterprises that specialize in the cultivation of traditional agricultural products without their further processing. However, this indicator grows at enterprises that add a lot of value to their products, carry out a certain level of processing of agricultural raw materials and use marketing innovations.

The conducted SWOT analysis made it possible to determine the current state and opportunities for the development of innovative marketing activities of the agroholding «Kernel Trade» and the peculiarities of the implementation of innovations in the activities of «Organik-D» LLC. In order to identify the peculiarities of marketing innovations in the activities of the studied agricultural enterprises of the Vinnitsa region, a study of the effectiveness of the use of tools of the marketing complex in these enterprises was conducted.

Based on the study of scientific approaches and own research on the evaluation of marketing innovations and directions for increasing the

competitiveness of agricultural enterprises, the measures of marketing management of innovations to increase the competitiveness of such enterprises are presented.

Keywords: innovations, innovative activity, marketing tools, competitiveness, marketing complex.

Постановка проблеми. Довготривалий досвід господарювання підприємств аграрного сектору в розвинених країнах світу у сфері інноваційної діяльності, спрямований на розробку та впровадження передових технологій і організаційних інновацій, виступає ключовим фактором, що забезпечує високий рівень конкурентоспроможності продукції, окремих підприємств та галузі в цілому. При цьому основним завданням стає розробка ефективних механізмів стимулювання та розвитку інноваційних процесів у галузі, які орієнтовані на комерціалізацію результатів наукових та прикладних досліджень і розробок в аграрній сфері, а також отримання максимальних економічних вигод від впровадження інноваційних технологій в АПК [1, с. 332].

Метою інноваційного розвитку підприємства аграрного сектору і кінцевим результатом його діяльності є досягнення ефективності, яка формується через послідовний ланцюжок: постановка ринкових цілей – маркетингова підтримка – інноваційні ресурси – інноваційне виробництво – ефективна реалізація – вища ефективність [2, с. 68]. Збільшення обсягу продукції (послуг), отримане за допомогою маркетингових і виробничих інновацій в аграрній сфері, свідчить про підвищення ефективності, тоді як зменшення обсягів вказує на зниження ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вирішення теоретичних, методичних і практичних завдань інноваційного розвитку аграрних підприємств були пріоритетними у працях таких зарубіжних і вітчизняних науковців як: П. Друкера, М. Портера, Й. Шумпетера, В. Гейця, О. Дацій, М. Маліка, П. Саблука, С. Тивончука, В. Трегобчука, О. Шкільова, О. Шпикуляка та ін. Проблематика інноваційної діяльності, інноваційного розвитку з урахуванням окремих маркетингових аспектів на рівні підприємств висвітлювалась в працях О. Амоші, С. Ілляшенка, С. Ковальчук, М. Кондратьєва, Я. Ларіна, Л. Романова, З. Румянцевої, Б. Твісса, Н. Чухрай, Й. Шумпетера та інших. Проте недостатньо дослідженою залишається проблема оцінювання інноваційного розвитку аграрних підприємств з урахуванням галузевих особливостей маркетингової діяльності аграрних підприємств при переході до інноваційного розвитку.

Метою статті є дослідження особливостей інноваційного розвитку аграрних підприємств Вінницького регіону та можливостей їх розвитку на засадах маркетингу.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах господарювання, з метою досягнення ринкового успіху в аграрному секторі, виникає необхід-

ність використання компетентних та професійних підходів у справах інноваційного розвитку. Це передбачає ретельно обґрунтовані та згуртовані дії керівників і управлінців, зокрема в галузі маркетингу. Збільшення активності в інноваційній сфері ставить високі вимоги до рівня знань персоналу, його досвіду в конкретній галузі, а також до рівня організаційної культури та залученості у систему прийняття маркетингових рішень.

Ефективна маркетингова діяльність аграрних підприємств та їх позитивний вплив на інноваційний розвиток базуються на взаємодії між маркетинговими відділами та іншими підрозділами, які залучені до впровадження діючої маркетингової концепції. Такі структури можуть бути сформовані на основі функцій які потрібно виконати, та/або на основі врахування регіонального аспекту, видів товарів (послуг, робіт), товарних брендів та цільових ринків. У цих структурах реалізуються функції маркетингового управління, відповідно до поставлених цілей та завдань управління аграрним підприємством.

Успішне досягнення цілей інноваційного розвитку аграрних підприємств визначається, в першу чергу, ефективністю впровадження загальної маркетингової стратегії та діючої організаційної структури. Маркетингові структури аграрних підприємств формуються, враховуючи наявні ресурси підприємства, особливості виробленої продукції і цільові ринки, а також організаційну структуру управління. Зазвичай, організаційна структура аграрних підприємств є лінійно-функціональною, де різні функціональні підрозділи сприяють виконанню конкретних рішень. З урахуванням можливості диверсифікації ринкової діяльності організаційна структура аграрних підприємств повинна бути гнучкою, зберігаючи та посилюючи потенціал для ефективного досягнення цілей діяльності.

У Вінницькому регіоні в аграрному секторі виокремлюються підприємства, які формують значний рівень конкурентоспроможності і відповідний рівень інноваційної активності. До таких підприємств належать аграрні холдинги, окремі підприємства тваринницької спеціалізації, підприємства, які займаються переробкою аграрної сировини, а також господарства, які спеціалізуються на вирощуванні овочевої продукції. Більшість з них, до початку війни, виробляли свою продукцію з орієнтацією як на внутрішній так і на зовнішній ринок, що сприяло розвитку як аграрному бізнесу, так і регіону в цілому.

Підприємствами, що є безпосередньо об'єктами дослідження, матеріали та результати опитування яких використано в роботі є:

1. ТОВ «Поділля-Агро» (вирощування зернових та олійних культур);
2. ТОВ «Кернел-Трейд» (вирощування та переробка олійних культур);
3. ТОВ «Органік-Д» (вирощування, реалізація та переробка овочевих культур);

4. ТОВ «Тріада-МК» (вирощування плодів та ягід, їх подальша переробка).

Проведемо оцінку інноваційної діяльності аграрних підприємств з використанням маркетингових інструментів за:

- 1) спеціалізацією;
- 2) складом та структурою трудових ресурсів, що забезпечують інноваційний розвиток;
- 3) рівнем забезпеченості та ефективності використання основних засобів;
- 4) рівнем забезпеченості та ефективності використання оборотних засобів;
- 5) рівнем ефективності функціонування підприємства;
- 6) фінансовим станом підприємства.

Показники, які були обчислені, включають в себе такі елементи: частка фінансування, відведеного на дослідження для розробки нових технологій, маркетингові дослідження та інші інноваційні проекти у загальній сумі інвестицій; відсоток персоналу, зайнятого у сфері інноваційної діяльності; коефіцієнт впровадження нової техніки тощо (табл. 1).

Таблиця 1

Показники оцінювання інноваційної діяльності аграрних підприємств Вінницького регіону у 2022 році

Показник	Підприємство			
	ТОВ «Органік-Д»	ТОВ «Тріада-МК»	ТОВ «Кернел-Трейд»	ТОВ «Поділля-Агро»
1	2	3	4	5
Спеціалізація	Вирощування овочевих культур	Вирощування плодів та ягід	Вирощування та експорт зернових і олійних культур	Вирощування зернових та олійних культур
Площа с.г. угідь, га	450	312	524000	546
Кількість працівників, осіб	26	61	829	78
Вартість основних засобів, тис. грн	14465	59301	39787597	270066
Чистий прибуток, тис. грн	157,5	5074,2	92000	264,6
Рентабельність, %	1,1	20,1	3,9	98,0
Маркетингові витрати, тис. грн	178	866	1997	101
Частка коштів, що виділяються на закупівлю нової техніки й технологій в загальному обсязі інвестицій, %	1,8	1,1	1,4	0,9

1	2	3	4	5
Частка коштів, що виділяються на маркетингові дослідження та інноваційні проєкти в загальному обсязі інвестицій, %	2,8	3,1	0,4	0,3
Частка персоналу, зайнятого інноваційною діяльністю, %	1,0	4,1	0,0	0,5
Коефіцієнт освоєння нової техніки	2,8	2,6	3,4	0,9
Коефіцієнт освоєння нової продукції	2,9	3,7	0,5	0,6
Коефіцієнт залучення інформаційних технологій	5,2	4,3	6,0	3,1
Частка вартості основного капіталу, використовуваного в процесі інноваційної діяльності, %;	7,9	6,0	9,1	1,9
Питома вага інноваційних витрат у виручці від реалізації продукції	0,25	0,27	0,30	0,21

Джерело: розраховано автором за даними звітності аграрних підприємств.

На підставі даних з таблиці 1 можна зазначити, що у ТОВ «Органік-Д» та ТОВ «Тріада-МК» виявляється найвищий рівень інноваційної діяльності, що пояснюється значною часткою фінансування, відведеною на маркетингові дослідження та інші інноваційні проєкти в загальній структурі інвестицій.

Для оцінки інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору використовуємо методіку, яку запропонував С.В. Ковальчук [3, с. 275]. Однак, з метою врахування важливості маркетингового аспекту, ми розширюємо коефіцієнт інноваційного розвитку додаванням компоненту маркетингових інновацій. Це доповнення інтегрального методу оцінювання спрощує вимірювання інноваційного розвитку підприємства аграрного сектору за обмеженим обсягом вхідних даних, що є актуальним, оскільки збір інформації щодо інноваційного розвитку підприємств у цій сфері є великою трудністю.

Запропоновано визначати рівень інноваційного розвитку за допомогою коефіцієнта, який враховує класифікацію інновацій на продуктові, процесові, організаційні та маркетингові.

Таким чином, формалізований вигляд коефіцієнта інноваційного розвитку можна подати так:

$$K_{ip} = (I_{пр} + I_{проц} + I_{орг} + I_{марк}) / 4 \quad (1)$$

де, $I_{пр}$, $I_{проц}$, $I_{орг}$, $I_{марк}$ – кількісні показники впровадження відповідно продуктових, процесових, організаційних та маркетингових інновацій.

Результати оцінювання за методикою розрахунку інтегрального показника наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Результати оцінювання інноваційного розвитку аграрних підприємств Вінницького регіону

Підприємство	Коефіцієнти продуктових, процесних, організаційних та маркетингових інновацій				
	Кпрод.ін	Кпроц.ін	Корг.ін	Кмарк.ін	Кір
ТОВ «Органік-Д»	0,11	0,18	0,22	0,25	0,19
ТОВ «Тріада-МК»	0,22	0,10	0,10	0,09	0,13
ТОВ «Кернел-Трейд»	0,05	0,03	0,31	0,23	0,16
ТОВ «Поділля-Агро»	0,19	0,13	0,10	0,11	0,14

Джерело: розраховано автором

Отже, можна зазначити, що інтегральний показник інноваційного розвитку виявляється мінімальним у підприємств, які спеціалізуються на вирощуванні традиційних сільськогосподарських продуктів без їх подальшої переробки. Проте, цей показник зростає на підприємствах, які додають велику вартість своїм продуктам, здійснюють певний рівень переробки сільськогосподарських сировинних матеріалів і використовують маркетингові інновації.

З метою визначення проблем розвитку інноваційної діяльності в аграрному секторі та визначення шляхів їх вирішення ми провели опитування керівників та фахівців досліджуваних аграрних підприємств Вінницького регіону. За результатами опитування респондентів було встановлено, що основні перешкоди для впровадження інновацій полягають у дефіциті фінансових ресурсів, нестабільності правового середовища, недостатньому рівні інформаційного забезпечення для інноваційної діяльності та відсутність нових ідей.

Варто відзначити, що в обраних для дослідження аграрних підприємствах виконання функцій маркетингу здійснюється окремими працівниками. Організація управління маркетингом інноваційної діяльності на ТОВ «Поділля-Агро» ґрунтується на роботі фахівця з маркетингу та його взаємодії з іншими фахівцями підприємства. Серед завдань, що покладені на фахівця з маркетингу даного підприємства слід виділити наступні: налагодження ефективних каналів продажу та стимулювання попиту, диференціація асортименту продукції (послуг) відповідно до потреб цільових споживачів, розробка комунікаційних заходів і рекламних кампаній, аналіз тенденцій аграрного ринку та прогнозування обсягів продажу сільськогосподарської продукції тощо.

В цілому до основних завдань в галузі маркетингу на досліджуваних аграрних підприємствах відносять [4, с. 104]:

- проведення аналізу та оцінка попиту, зокрема виокремлення попиту на інноваційні товари (послуги, роботи);
- вивчення ринкової активності конкурентів та формування власних конкурентних стратегій;

- збір та аналіз маркетингової інформації для прийняття рішень щодо інноваційної діяльності;
- розроблення стратегій у виробництві, товароутворенні, інноваціях та ціноутворенні, а також управління асортиментом продукції (послуг);
- створення системи маркетингових комунікацій щодо інноваційної продукції (послуг).

Наступним досліджуваним аграрним підприємством є ТОВ «Кернел Трейд» – провідний виробник та експортер соняшникової олії в Україні та світі. Історія розвитку даного підприємства характеризується динамічним зростанням, і нині воно вважається лідером в аграрному бізнесі України. Продукція підприємства постачається в більше ніж 80 країн світу [5]. Стратегія та цілі підприємства є взаємопов'язаними, і їхня інтеграція сприяє підвищенню фінансової стабільності. ТОВ «Кернел Трейд» систематично використовує бенчмаркінг для аналізу та впровадження успішних корпоративних практик, щоб забезпечити синергію взаємодії всіх сегментів бізнесу та досягнення найкращих результатів.

Інноваційна стратегія ТОВ «Кернел Трейд» орієнтована на стратегічні рішення, які враховують вплив інноваційного середовища. Аграрна компанія відкрита для нових технологій і постійно впроваджує інновації. Персонал постійно підвищує кваліфікацію та адаптується до вимог ринку. Підприємство протягом останніх 10 років впроваджує ініціативу відкритого агробізнесу, надаючи фермерам доступ до ноу-хау та різноманітних послуг. У системі управління, товариство використовує інноваційну систему електронного документообігу, що значно полегшує процеси документообігу для фермерів. За цими нововведеннями було придбано понад 3 млн тонн зернових та олійних культур у 2022 році.

Основними цілями та пріоритетами компанії «Кернел Трейд» є збільшення обсягів експорту, створення унікальних пропозицій для постачальників та бізнес-партнерів, ефективне використання активів, постійні інвестиції в оновлення сільськогосподарської техніки та впровадження сучасних технологій і інновацій. Крім того, компанія прагне до стратегічних напрямів інтеграції, розвитку кадрового потенціалу та вдосконалення бізнес-процесів. Бізнес-процеси підприємства організовані у 7 відокремлених підрозділах, які тісно взаємодіють та співпрацюють один з одним.

Для оцінки поточного стану та можливостей розвитку інноваційної діяльності в маркетинговій системі досліджуваних підприємств використаємо метод SWOT-аналізу де особлива увага приділяється аспектам інновацій та маркетингу.

Проведемо SWOT-аналіз поточного стану та можливостей розвитку інноваційної маркетингової діяльності ТОВ «Кернел Трейд» та ТОВ «Органік-Д» (табл. 3, 4), як підприємств, що здійснюють певний рівень

переробки сільськогосподарської сировини і використовують маркетингові інновації.

На основі проведеного SWOT-аналізу діяльності ТОВ «Кернел Трейд» (табл. 3) можна визначити, що стійке фінансове положення, великі обсяги реалізації, забезпечення зайнятості населення, позитивна репутація серед споживачів і постійні клієнти дозволяють підприємству стабільно розвиватися. Серед ризиків та загроз функціонування підприємства слід визначити: зростання конкуренції на агропродовольчих ринках, можливість невідповідності виробленої аграрної продукції екологічним стандартам через забруднення довкілля, негативний вплив економічного середовища, політичні та правові ризики та невизначеності, ризик коливань курсу національної валюти до іноземної тощо.

Таблиця 3

Матриця SWOT-аналізу маркетингового забезпечення інноваційної маркетингової діяльності ТОВ «Кернел Трейд»

<p>Сильні сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Високий потенціал впровадження інноваційних рішень в аграрному бізнесі. 2. Наявність резервів для збільшення обсягів виробництва за допомогою новітніх технологій. 3. Наявність власної розвинутої аграрної інфраструктури. 4. Довготривала діяльність, підприємливість та орієнтація керівництва на інноваційний розвиток. 5. Чітко сформульована стратегія. 6. Висока рентабельність бізнесу. 7. Висока якість продукції, яка підтверджена стандартами ISO, ДСТУ і т.д. 8. Позитивна репутація серед клієнтів. 	<p>Слабкі сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Низький рівень кваліфікації у окремих груп співробітників. 2. Відсутність спеціаліста з інтернет-маркетингу на підприємстві. 3. Висока собівартість виробництва продукції. 4. Велика вартість нових інноваційних технологій та ноу-хау. 5. Залежність рівня продажів продукції від сезону.
<p>Можливості:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розширення ринків збуту для продукції з високим рівнем обробки. 2. Придбання нового технологічного обладнання. 3. Впровадження передових маркетингових інструментів для сприяння інноваційному розвитку. 4. Укладання угод як з постійними, так і новими клієнтами. 5. Заходи для запобігання втрати частини клієнтів шляхом налагодження сталих економічних відносин. 6. Проведення аудиту маркетингової діяльності та розробка заходів щодо її удосконалення. 7. Зростання попиту на продукцію на світових ринках. 	<p>Загрози:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Високі процентні ставки за кредитними ресурсами. 2. Неприятливі погодні умови. 3. Падіння світових цін на сільськогосподарську продукцію. 4. Ризики, пов'язані з війною в Україні. 5. Недостатні надходження від реалізації енергії, отриманої з відновлюваних джерел. 6. Порушення правового середовища. 7. Недотримання цілісності банку щодо орендованих сільськогосподарських земель. 8. Загальні ризики в сфері інформаційної безпеки.

Джерело: сформовано автором за результатами досліджень діяльності підприємства.

Система маркетингу ТОВ «Кернел Трейд» організована за участю відділу маркетингу та продажів, до складу якого входять працівники зі збуту товарів (послуг), маркетологи та PR-спеціалісти. PR-менеджер підприємства відповідає за ряд напрямків у маркетинговій діяльності, зокрема у сфері інноваційних продуктів. Маркетингові завдання підприємства включають: ефективне управління каналами продажу сільськогосподарської продукції та заходами стимулювання збуту, участь у виставках, конкурсах і аукціонах, диференціацію асортименту відповідно до вимог споживачів, організацію просування та реклами, включаючи Інтернет, а також аналіз тенденцій ринку та прогнозування обсягів продажу.

ТОВ «Органік-Д» спеціалізується на вирощуванні овочів борщового набору таких як буряк столовий, морква, капуста та цибуля. Господарство володіє високотехнологічним овочесховищем потужністю зберігання в понад 3 тис. тон овочевої продукції. Фактором успішного розвитку товариства є правильне зберігання овочевої продукції. Сучасний склад зберігання овочевої продукції оснащений комплексом інженерних систем кращих європейських брендів і спроектований з метою максимально утримати первинний вигляд овочів та їх свіжість [6]. На території товариства є штучне водосховище з рівнем води 0,5 га. Частина зернової продукції, яка вирощується товариством, згідно укладеного договору постачання відвантажується підприємству-партнеру – ТОВ «Субекон».

ТОВ «Органік-Д» використовує систему крапельного зрошення при вирощуванні овочевих культур. Також у товариства є власна пилорама, на якій відбувається виробництво тари для зберігання і транспортування овочевої продукції до замовників.

ТОВ «Органік-Д» одна з перших компаній в Україні, де втілюються інноваційні, аграрні та технологічні рішення у галузі культивування коренеплодів та інших культур на органічному добриві. У 2019 році ТОВ «Органік-Д» започаткувало екологічно чистий бренд продукції Organic-D. Лабораторна сертифікація Prime Lab Tech підтверджує, що кількість нітратів урожаю моркви у понад 17 разів нижче за норму, а близько 90% з усіх дозволених видів пестицидів не виявлені взагалі [6].

Запорукою природнього росту овочевої продукції у господарстві є натуральне органічне добриво (дигестат під назвою «Ефлюент») отримане шляхом переробки відходів від утримання свиней. На території ТОВ «Органік-Д» успішно функціонує біогазова станція потужністю 300 кВт енергії, органічні рештки у вигляді свинячого гною для біостанції надає господарство партнер ТОВ «Субекон», на якому утримується близько 12 тис. голів свиней.

Внесення біоорганічного добрива «Ефлюент» сприяло підвищенню врожайності зерна кукурудзи на 3,50-6,08 т/га, збільшенню умовно чистого прибутку на 36-47% [7, с. 46].

Проаналізуємо слабкі, сильні сторони, загрози та можливості у досліджуваному товаристві (табл. 4).

Таблиця 4

Матриця SWOT-аналізу маркетингового забезпечення інноваційної маркетингової діяльності ТОВ «Органік-Д»

<p>Сильні сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сприятливі кліматичні умови, вигідне географічне положення; 2. Наявність кваліфікованої робочої сили; 3. Наявність власної системи транспортування і зберігання; 4. Досвід господарювання; 5. Високий рівень конкуренції; 6. Відсутність монополізації галузі; 7. Відсутність істотних бар'єрів входження до бізнесу.	<p>Слабкі сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значна концентрація виробництва у господарствах населення та неможливість реалізувати ефект масштабу виробництва; 2. Неefективна система інвестиційного забезпечення; 3. Неefективна система кредитного забезпечення; 4. Низький рівень експортної державної підтримки аграрної політики.
<p>Можливості:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збереження зайнятих позицій на світовому ринку овочів; 2. Освоєння нових ринків збуту; 3. Розробка та освоєння нових економічно вигідних технологій; 4. Залучення інвестицій.	<p>Загрози:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Невідповідність світових стандартів якості овочевої продукції вітчизняним; 2. Конкуренція з боку закордонних виробників овочів; 3. Залежність від посередницької ланки; 4. Неefективна регуляторна політика.

Джерело: сформовано автором за результатами досліджень діяльності підприємства.

Для порівняння слід відзначити, що ТОВ «Поділля-Агро» та ТОВ «Тріада-МК» обмежуються лише окремими складовими комплексу маркетингу, асоціюючи його головним чином із збутом та рекламою. Обидва підприємства не впроваджують маркетингові інновації, не проводять аналіз змін у потребах споживачів і не розробляють програм лояльності. Вони також не приділяють належної уваги сервісу та не мають довгострокової орієнтації.

Орієнтація на інноваційний розвиток визначає необхідність застосування нового підходу до організації маркетингової діяльності в аграрних підприємствах. Цей підхід має сприяти впровадженню елементів інноваційної діяльності, покликаних забезпечити розширення ринків, охоплення нових цільових сегментів, прискорення товароруку та загальний успіх в агропродовольчій галузі.

До завдань спеціалістів у сфері аграрного маркетингу, в контексті забезпечення інноваційного розвитку, слід віднести наступне [4, с. 107]:

- проведення маркетингових досліджень щодо споживачів інноваційних товарів (послуг);
- вибір цільових ринків та розробка рекомендацій для їх максимального охоплення, включаючи вибір засобів впливу на споживача;
- визначення стратегічних напрямів розвитку аграрного підприємства, зокрема інноваційної діяльності;
- вивчення можливостей впровадження інновацій у виробничу та ринкову діяльність;
- розгляд можливостей залучення інновацій та диверсифікації ринкової діяльності;
- дослідження ринкових дій конкурентів і прогнозування їхніх ринкових позицій;
- оцінка конкурентоспроможності продукції (послуг) аграрного підприємства;
- обґрунтування загальних та похідних стратегій розвитку аграрного підприємства з використанням бенчмаркінгу.

Для сприяння інноваційній активності аграрних підприємств та зростання частки інноваційних товарів (послуг) у продуктовому портфелі, доцільно розглянути інтеграцію відділу маркетингу в систему маркетингового управління.

Також важливо відзначити, що темпи впровадження інновацій у аграрних підприємствах та їх загальний інноваційний розвиток визначаються швидким впровадженням та реалізацією системи стимулювання розвитку кадрового потенціалу. Це пояснюється тим, що будь-яка інновація виникає на основі матеріальних та інформаційних ресурсів. Вирощування нових сортів рослин та впровадження інноваційних технологій вирощування сільсько-господарських тварин вимагає використання інтелектуальних ресурсів працівників, без яких ефективна імплементація нововведень стає неможливою [8-10].

Недостатній та/або низько кваліфікований інтелектуальний ресурс в аграрному секторі стає перешкодою для інноваційного розвитку. Аграрне підприємство, яке не максимально використовує знання своїх працівників, не зацікавлене в успіху на ринку та в інноваціях.

У аграрних підприємствах механізм інноваційного розвитку включає в себе використання різних економічних, адміністративних, організаційно-виробничих, соціальних і морально-психологічних методів стимулювання. Вибір конкретних методів залежить від стратегії інноваційного розвитку та обраних пріоритетів підприємства.

Ефективність діяльності фахівців, які відповідають за виконання маркетингових завдань, не завжди проявляється в ефективному впливі на

інноваційний розвиток. Для виявлення особливостей цього впливу важливо звернути увагу на окремі інструменти (елементи) комплексу маркетингу на досліджуваних аграрних підприємствах [11, с. 83].

Асортимент товарів (послуг) на аграрних підприємствах можна оцінювати, враховуючи рівень інноваційності їхнього товарного портфеля, як було зазначено вище. Зазвичай асортимент аграрних підприємств переважно обмежений, але враховуючи розширення сегментування ринків, виникає потреба у розширенні асортименту продукції, спрямованої на кінцевого споживача із високою доданою вартістю. Прикладами такої продукції серед досліджуваних підприємств є ТОВ «Тріада-МК» (соки, заморожені ягоди) ТОВ «Органік-Д» (свіжа та перероблена овочева продукція), та ТОВ «Кернел-Трейд» (фасована олійна продукція). Функція розроблення ефективної упаковки все частіше використовується на аграрних підприємствах, що представляє ще один аспект інноваційної діяльності в сфері маркетингу.

Аналіз маркетингової цінової політики в умовах формування ринкових відносин набув важливого значення в аграрному бізнесі. Цей інструмент комплексу маркетингу особливо важливий для аграрних підприємств, які діють на ринках монополістичної та олігополістичної конкуренції. На таких аграрних ринках, де продукція відрізняється за якістю, функціональними характеристиками тощо, цінова політика стає ключовою. Це стосується ринків продовольства, засобів хімізації, захисту рослин, сільськогосподарської техніки, насіння та ціноутворення продукції спеціалізованих підприємств аграрного сектору або продуктів з високим рівнем диференціації.

Малими аграрними підприємствами практично не ведеться діяльність з розширення каналів збуту агропродовольчої продукції. Головним каналом розподілу аграрної продукції є продаж переробним підприємствам. Частина продукції реалізується в рахунок оплати праці та плати за оренду земельних та майнових паїв. Проте, як показує практика, це не вирішує проблем збуту. Прийняття рішень про ефективність каналів продажу повинно враховувати не лише показник прибутковості одиниці реалізованої продукції, але й реальну та потенційну місткість каналу розподілу. Проте на практиці для малих аграрних підприємств традиційним каналом розподілу є найближче розміщене переробне підприємство. Досліджувані аграрні підприємства активно вивчають ефективні канали розподілу.

Висновки. Для стимулювання інноваційних процесів на аграрних підприємствах необхідна взаємодія двох сил: підтримка держави для впровадження аграрних інновацій на макрорівні та впровадження маркетингового інструментарію на мікрорівні. При цьому, як показав аналіз результатів інноваційної діяльності аграрних підприємств Вінницького регіону, великі аграрні підприємства мають більші можливості для впровадження організаційних та маркетингових інновацій.

На основі вивчення наукових підходів і власних досліджень щодо оцінки інновацій маркетингу та напрямів підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств, нами запропоновані заходи маркетингового управління інноваціями для підвищення конкурентоспроможності таких підприємств. Ці заходи ґрунтуються на основі: 1) ревізії маркетингового комплексу, тобто проведення систематичного перегляду показників, методик та інших управлінських рішень, які стосуються інноваційної маркетингової діяльності в напрямі підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств; 2) вибору цільових ринків, на яких є можливість максимальної реалізації конкурентоспроможного потенціалу аграрних підприємств; 3) розробки мотиваційних систем з метою підвищення ефективності моніторингу та швидкості напрацювання заходів із управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств.

Література:

1. Червен І.І. Топорова Т.С. Сутність та особливості інноваційних технологій в молочному скотарстві. *Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2017. №5. С. 332-337.
2. Зоргач А.М. Формування результативної системи управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2015. № 8. С. 65-72.
3. Ковальчук С.В. Маркетингові стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств: дис...д-ра екон. наук: 08.00.04, Хмельниц. нац. ун-т. Хмельницький, 2012. 450 с.
4. Ал-Шабан Алаа Табіт Ніама. Інноваційна діяльність підприємств аграрного сектору України: оцінка стану та маркетингові чинники розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 5. Т. 2. С. 103-108.
5. Офіційний сайт ТОВ «Кернел Трейд». URL: <https://www.kernel.ua/ua/> (дата звернення: 25.01.2024).
6. Офіційний сайт ТОВ «Органік-Д» URL: <https://organic-d.com.ua/> (дата звернення: 25.01.2024).
7. Логоша Р.В., Паламарчук В.Д., Кричковський В.Ю. Економічна та біоенергетична ефективність використання дигестату біогазових станцій при вирощуванні сільськогосподарських та овочевих культур в умовах євроінтеграції України. *Бізнес Інформ*. 2022. № 9. С. 40-52. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-9-40-52>
8. Ілляшенко С.М., Рудь М.П. Маркетингові інновації в інноваційній діяльності підприємств України. *Ефективна економіка*. 2017. №6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5626>
9. Логоша Р. В. Особливості інноваційного розвитку галузі овочівництва. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. Випуск 25. С. 86-91.
10. Дудар Т.Г. Розвиток інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. № 1, 2019. С. 60-69.
11. Логоша Р.В., Пронько Л.М. Маркетинг-менеджмент у системі управління аграрних підприємств. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 3 (61). С. 77-91. <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2022-3-5>

References:

1. Cherven, I.I., Toporova, T.S. (2017). Sutnist ta osoblyvosti innovatsiinykh tekhnolohii v molochnomu skotarstvi. [The essence and features of innovative technologies in dairy farming]. *Visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlynskoho*. №5. (in Ukrainian).
2. Zorhach, A.M. (2015). Formuvannia rezultatyvnoi systemy upravlinnia innovatsiino-investytsiinoiu diialnistiu silskohospodarskykh pidpryiemstv. [Formation of an effective management system for innovative and investment activities of agricultural enterprises]. *Ekonomika APK*. № 8. (in Ukrainian).
3. Kovalchuk, S.V. (2012). Marketynhovi stratehii innovatsiinoho rozvytku promyslovykh pidpryiemstv. [Marketing strategies of innovative development of industrial enterprises]. (Doctor's thesis). Khmelnytskyi, 450. (in Ukrainian).
4. Al-Shaban, Alaa Tabit Niama. (2021). Innovatsiina diialnist pidpryiemstv ahrarynoho sektoru Ukrainy: otsinka stanu ta marketynhovi chynnyky rozvytku. [Innovative activity of enterprises of the agrarian sector of Ukraine: state assessment and marketing factors of development]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. № 5. (in Ukrainian).
5. Ofitsiinyi sait TOV «Kernel Treid». (2024). [Official site of "Kernel Trade" LLC]. Retrieved from: <https://www.kernel.ua/ua/> (in Ukrainian).
6. Ofitsiinyi sait TOV «Orhanik-D» (2024). [Official site of "Organic-D" LLC]. Retrieved from: <https://organic-d.com.ua/> (in Ukrainian).
7. Lohosha, R.V., Palamarchuk, V.D., Krychkovskyi, V.Iu. (2022). Ekonomichna ta bioenerhetychna efektyvnist vykorystannia dyhestatu biohazovykh stantsii pry vyroshchuvanni silskohospodarskykh ta ovochevykh kultur v umovakh yevrointehratsii Ukrainy. [Economic and bioenergetic efficiency of the use of digestate of biogas plants in the cultivation of agricultural and vegetable crops in the conditions of the European integration of Ukraine]. *Biznes Inform*. № 9. (in Ukrainian).
8. Iliashenko, S.M., Rud, M.P. (2017). Marketynhovi innovatsii v innovatsiinii diialnosti pidpryiemstv Ukrainy. [Marketing innovations in innovative activities of Ukrainian enterprises]. *Efektivna ekonomika*. №6. (in Ukrainian).
9. Lohosha, R.V. (2017). Osoblyvosti innovatsiinoho rozvytku haluzi ovochivnytstva. [Features of innovative development of the vegetable growing industry]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment*. № 25. (in Ukrainian).
10. Dudar, T.H. (2019). Rozvytok innovatsiinoi diialnosti v ahrarynomu sektori ekonomiky Ukrainy. [Development of innovative activity in the agrarian sector of the economy of Ukraine]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*. № 1. (in Ukrainian).
11. Lohosha, R.V., Pronko, L.M. (2022). Marketynh-menedzhment u systemi upravlinnia ahrarynykh pidpryiemstv. [Marketing management in the management system of agricultural enterprises]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*. № 3 (61). (in Ukrainian).